רשב"ם

איבדור תבלונייכי. יהו מפוחרים תבלין שלכם: **פרחיה זיקא למוריקא הדפא דנקטיתו.** יש"א הרוח אותו בושם הדס שאתן אוחזות בידכן לכשף בו: **אדחנני ואחננכי לא (ה) אפי לגו.** כל זמן שחסו עלי מן השמים ואני חסתי על עצמי ואתן חסתם על בתיכם ביתיכם: **והשתא דאתיתי לגו קרחנני ואחננכי.** השתא שבאתי ביתיכם יודע אני שנתקררו עלי רחמיכם וגם רחמי נתקררו שלא חסתי על עצמי. ו) ל"ל גרסי' מרי חמימי בדיקולי בזייא לותה רותחת בסלים קרועין יהא לפומייכו נשי מרשייתא אותן מרי יהא מזונות לפיכם כשפניות בתשובות הגאונים: **קפיד ארושמא דחביתא.** כשמוכרים יין חוקקין פגימות בחבית למספר האיפות וקפיד עלייהו שלא יצאו בזוגות: **כל דקפיד.** יותר מדאי קפדי בהדיה השדים להזיקו ודלא קפיד כ"כ לא קפדי בהדיה להזיקו ומיהו למיחש מיבעי אפילו מאן דלא קפיד דלא קפדינן בהדיה דאי תימא דלא קפדי בהדיה כלל א"כ זוגות למה נזכרו בגמרא כך היה לסס לתכמיס לומר לא יזהר אדם בזוגות דלא ליקפדו בהדיה: **וד"ל.** עדיין יש פרי אחד שמקפידין בזוגותיו הלכה למשה מסיני דמזקי: **והא דאמרת לעיל עשרה אין בהן משום זוגות.** ה"מ היכא דליכא נשים כשפניות: **גם ביה.** פגע בו. ל"א הכין בו שהיה מסוכן: **אזל חבקיה לדקלא.** מתוך חולי ולחגה נסמך עליו: ה"ג **לווח דיקלא ופקע בו.** והלקל יבש מכח הכשפים: **קערות.** אם אכל שתי קערות תבשיל: **גמרו בידי שמים.** חייסינן דהתוא דבר אחר דגזרו בשבילו כל זוגות גמרו בידי שמים הוי פירות וכל דדמי ליה: **חגות אין בה משום זוגות.** אם שתה בשתי חגויות לא אמרי' כשני כוסות דמי. לשון אחר ועיקר חגות השותה בו זוגות לא קפדי מזקין עליה דלאו קביעותא היא וההוא עובדא דלעיל דהתוא גברא דשתה בחגות כשפיס שאני שעשתה לו גרושתו: **אורח אין בו משום זוגות.** דאינו יודע אם יקאוהו עוד הלכך אכל כסא הוה ליה כגמלך: **אשה.** שאינה חשובה כאורח דמיא דאינה קבועה לשתות: **אספרגוס.** בלשון פרסי קורין לכרוב אספרגוס וזהו ששנינו[1] הגודל מן הכרוב אסור באספרגוס ומשקין הוא שעושין מכרוב ומיין ורגלין היו לשתותו בכל בוקר לרפואה קודם אכילה והלכך מצטרף לטובה ולא לרעה דמידי דרפואה הוא: **לטובה.** אם שתה שנים ושתה זה שלישי מצטרף לאפוקי מזוגות: **לרעה.** אם שתה ג' וזה שני לא יצטרף לרשון: **זוגי לחומרא.** אם אינו יודע אם שתה זוגות אם לאו ישתה ואם שתה זוגות הואיל ודעתו לצרפן מצטרפין לטובה ואם לא שתה זוגות ממלך ואינו מצטרף לרעה: **ואמרי לה זוגי לקולא.** שלא ישתה דכיון דשתי גלי אדעתיה דקפיד אזוגות ואי מעיקרא לא בזוגות הוה קאי והשתא שתי מצטרפי להו בהדי הדדי הלכך לא ישתה דאפילו אי בזוגות הוה קאי דילמא כיון דלא קפיד לא קפדי בהדיה: **כל המחובר לו.** גבי טומאות קאי דתנן[2] מפץ חמשה על חמשה מחצלת ששה על ששה וה"ק אם יש מחצלת חמשה ואינו מקבל טומאה וטפח ממפץ מחובר לו הואיל וקל ממנו אין מצטרף לו. הכא נמי הואיל ושתי תרי שיכרא והדר שתי חד חמרא מצטרף לסס הואיל וחשוב יותר: ה"ג **אמר רב נחמן תרי מקמי הכא וחד אחכא מצטרפין חד מקמי הכא ותרי אחכא לא מצטרפי.** הואיל ושתי תרי אתכא וחד בתר תכא לא מהני ליה לירוף: **ודל"ע.** אפי' לרב משרשיא תרי אתכא וחד בתר תכא לא מצטרפי משום מעשה דרבה בר נחמני דאהדורי קמיה בב"מ בהשוכר את הפועלים[3] דאי חד דבתר תכא מצטרף לתרי דתכא ליטקינהו כוס שלישי בתר תכא בלא אהדורי תכא: **כל המזוג.** אם שתה יין מזוג ואח"כ שתה משקה מזוג אחר המזוג מצטרף בין לרעה בין לטובה כיון דתרוייהו מזוגין מינהו כמין אחד חשיבי ומצטרפי:

מוץ

איבדור תבלונייכי פרחיה זיקא למוריקא הדנקטיתו נשים כשפניות אדחנני וחננכי לא אתיתי לגו השתא דאתיתי לגו קרחנני וחננכי במערבא לא קפדי אזוגי רב דימי מנהרדעא קפיד אפילו ארושמא דחביתא הוה עובדא ופקע חביתא כללא דמילתא כל דקפיד קפדי בהדיה ודלא קפיד לא קפדי בהדיה ומיהו [6]למיחש מיבעי כי אתא רב דימי אמר שתי ביצים ושתי אגוזין שתי קישואין ודבר אחר הלכה למשה מסיני ומסתפקא להו לרבנן מאי ניהו דבר אחר וגזור רבנן בכולהו זוגי משום דבר אחר והא דאמרן עשרה תמניא שיתא ארבעה אין בהן משום זוגי לא אמרן אלא לענין מזיקין אבל לענין כשפים אפילו טובא נמי חיישינן כי הא דההוא גברא דגרשה לדביתהו [3](אזיל) אינסבה לחנואה כל יומא הוה אזיל ושתי חמרא הוה קא עבדא ליה כשפים ולא קא מהניא לה ביה משום דהוה מזדהר בנפשיה בזוגא יומא חד אשתי טובא ולא הוה ידע כמה שתי עד שיתסר הוה צייל ואיזדהר בנפשיה מכאן ואילך לא הוה צייל ולא איזדהר בנפשיה אפיקתיה בזוגא כי הוה אזיל גם ביה ההוא טייעא א"ל גברא קטילא הוא דאזיל הכא אזיל חבקיה לדיקלא [3]צווח דיקלא ופקע הוא אמר רב עוירא קערות וכברות אין בהם משום זוגות כללא דמילתא כל שגמרו בידי אדם אין בהן משום זוגות גמרו בידי שמים במילי מיני דמיכל חיישינן חגות אין בהן משום זוגות נמלך אין בהן משום זוגות אורח אין בו משום זוגות אשה אין בה משום זוגות ואי אשה חשובה חיישינן אמר רב חיננא בריה דרבי יהושע איספרגוס מצטרף לטובה ואין מצטרף לרעה אמר רבינא משמיה דרבא זוגי לחומרא ואמרי ליה זוגי לקולא אמר רב יוסף תרי דחמרא וחד דשיכרא לא מצטרף תרי דשיכרא וחד דחמרא מצטרף וסימניך [7]זה הכלל כל המחובר לו מן החמור ממנו טמא מן הקל ממנו טהור אמר רב נחמן אמר רב תרי קמא תכא וחד אתכא מצטרפי חד מקמי תכא ותרי אתכא לא מצטרפין מתקיף לה רב משרשיא אטו אנן לתקוני תכא קא בעינן לתקוני גברא בעינן וגברא קא מיתקן וקאי (אלא א"ר משרשיא) דכולי עלמא תרי אתכא וחד לבתר תכא לא מצטרפי כי ההיא מעשה דרבה בר נחמני אמר רב יהודה אמר שמואל כל המזוג מצטרף

חוץ

איבדור תבלונייכי. יהו מפוחרים תבלין שלכם: **פרחיה זיקא למוריקא הדפא דנקטיתו.** יש"א הרוח אותו בושם הדס שאתן אוחזות בידכן לכשף בו: **אדחנני ואחננכי לא (ה) אפי לגו.** כל זמן שחסו עלי מן השמים ואני חסתי על עצמי ואתן חסתם על בתיכם ביתיכם: **והשתא דאתיתי לגו קרחנני ואחננכי.** השתא שבאתי ביתיכם יודע אני שנתקררו עלי רחמיכם וגם רחמי נתקררו שלא חסתי על עצמי. ו) ל"ל גרסי' מרי חמימי בדיקולי בזייא לותה רותחת בסלים קרועין יהא לפומייכו נשי מרשייתא אותן מרי יהא מזונות לפיכם כשפניות בתשובות הגאונים: **קפיד ארושמא דחביתא.** כשמוכרים יין חוקקין פגימות בחבית למספר האיפות וקפיד עלייהו שלא יצאו בזוגות: **כל דקפיד.** יותר מדאי קפדי בהדיה השדים להזיקו ודלא קפיד כ"כ לא קפדי בהדיה להזיקו ומיהו למיחש מיבעי אפילו מאן דלא קפיד דלא קפדינן בהדיה דאי תימא דלא קפדי בהדיה כלל א"כ זוגות למה נזכרו בגמרא כך היה לסס לתכמיס לומר לא יזהר אדם בזוגות דלא ליקפדו בהדיה: **וד"ל.** עדיין יש פרי אחד שמקפידין בזוגותיו הלכה למשה מסיני דמזקי: **והא דאמרת לעיל עשרה אין בהן משום זוגות.** ה"מ היכא דליכא נשים כשפניות: **גם ביה.** פגע בו. ל"א הכין בו שהיה מסוכן: **אזל חבקיה לדקלא.** מתוך חולי ולחגה נסמך עליו: ה"ג **לווח דיקלא ופקע בו.** והלקל יבש מכח הכשפים: **קערות.** אם אכל שתי קערות תבשיל: **גמרו בידי שמים.** חייסינן דהתוא דבר אחר דגזרו בשבילו כל זוגות גמרו בידי שמים הוי פירות וכל דדמי ליה: **חגות אין בה משום זוגות.** אם שתה בשתי חגויות לא אמרי' כשני כוסות דמי. לשון אחר ועיקר חגות השותה בו זוגות לא קפדי מזקין עליה דלאו קביעותא היא וההוא עובדא דלעיל דהתוא גברא דשתה בחגות כשפיס שאני שעשתה לו גרושתו: **אורח אין בו משום זוגות.** דאינו יודע אם יקאוהו עוד הלכך אכל כסא הוה ליה כגמלך: **אשה.** שאינה חשובה כאורח דמיא דאינה קבועה לשתות: **אספרגוס.** בלשון פרסי קורין לכרוב אספרגוס וזהו ששנינו[1] הגודל מן הכרוב אסור באספרגוס ומשקין הוא שעושין מכרוב ומיין ורגלין היו לשתותו בכל בוקר לרפואה קודם אכילה והלכך מצטרף לטובה ולא לרעה דמידי דרפואה הוא: **לטובה.** אם שתה שנים ושתה זה שלישי מצטרף לאפוקי מזוגות: **לרעה.** אם שתה ג' וזה שני לא יצטרף לרשון: **זוגי לחומרא.** אם אינו יודע אם שתה זוגות אם לאו ישתה ואם שתה זוגות הואיל ודעתו לצרפן מצטרפין לטובה ואם לא שתה זוגות ממלך ואינו מצטרף לרעה: **ואמרי לה זוגי לקולא.** שלא ישתה דכיון דשתי גלי אדעתיה דקפיד אזוגות ואי מעיקרא לא בזוגות הוה קאי והשתא שתי מצטרפי להו בהדי הדדי הלכך לא ישתה דאפילו אי בזוגות הוה קאי דילמא כיון דלא קפיד לא קפדי בהדיה: **כל המחובר לו.** גבי טומאות קאי דתנן[2] מפץ חמשה על חמשה מחצלת ששה על ששה וה"ק אם יש מחצלת חמשה ואינו מקבל טומאה וטפח ממפץ מחובר לו הואיל וקל ממנו אין מצטרף לו. הכא נמי הואיל ושתי תרי שיכרא והדר שתי חד חמרא מצטרף לסס הואיל וחשוב יותר: ה"ג **אמר רב נחמן תרי מקמי הכא וחד אחכא מצטרפין חד מקמי הכא ותרי אחכא לא מצטרפי.** הואיל ושתי תרי אתכא וחד בתר תכא לא מהני ליה לירוף: **ודל"ע.** אפי' לרב משרשיא תרי אתכא וחד בתר תכא לא מצטרפי משום מעשה דרבה בר נחמני דאהדורי קמיה בב"מ בהשוכר את הפועלים[3] דאי חד דבתר תכא מצטרף לתרי דתכא ליטקינהו כוס שלישי בתר תכא בלא אהדורי תכא: **כל המזוג.** אם שתה יין מזוג ואח"כ שתה משקה מזוג אחר המזוג מצטרף בין לטובה בין לרעה: **איבדור תבלונייכי.** יהו מפוחרים תבלין שלכם: **פרחיה זיקא למוריקא הדפא דנקטיתו.** יש"א הרוח אותו בושם הדס שאתן אוחזות בידכן לכשף בו: **אדחנני ואחננכי לא אפי לגו.** כל זמן שחסו עלי מן השמים ואני חסתי על עצמי ואתן חסתם על בתיכם ביתיכם: **והשתא דאתיתי לגו קרחנני ואחננכי.** הואיל ובאתי ביתיכם יודע אני שנתקררו רחמיכם מעלי וגם רחמי נתקררו שלא חסתי על עצמי: **קפיד ארושמא דחביתא.** כשמוכרין יין חוקקין פגימות הרבה בחבית למספר האיפות וקפיד עלייהו רב דימי שלא יוציאו בזוגות ויגאו: **וד"ל.** יש פרי אחד שמקפידין בזוגותיו: **והא דאמרן לעיל עשרה אמנין כו' אין בהן משום זוגות.** ה"מ היכא דליכא כשפים נשים כשפניות: **גם ביה.** פגע בו: ה"ג **פקע הוא ולווח דקלא.** יבש הדקל מכח כשפים: **קערות.** אם אכל שתי קערות: **חגות אין בה משום זוגות.** אם שתה בשתי חגויות לא אמרינן כשתי כוסות דמי. לשון אחר חגות השותה בה זוגות לא קפדי מזיקין עליה דלאו קביעותא היא וההוא עובדא דלעיל כשפיס שאני: **איספרגוס.** משקין לשתות קודם אכילתו בבוקר: **זוגי לחומרא.** אם אינו יודע אם שתה זוגות אם לאו ישתה הואיל ודעתו לצרפן מצטרפין לטובה ואם לא שתה זוגות ממלך הוא ואין מצטרפות לרעה: **ואמרי לה זוגי לקולא.** שלא ישתה דכיון דשתי גלי דעתיה דקפיד אזוגות ואי מעיקרא לאו בזוגות הוה קאי והשתא שתי מצטרפי להו וקפדי להו בהדיה: **כל המחובר לו.** גבי טומאות קאי דתנן (כלים פכ"ז [8] מ"ב) מפץ חמשה על חמשה מחצלת ששה על ששה והכי קאמר אם יש מחצלת חמשה ואינו מקבל טומאה וטפח מפץ מחובר לו הואיל וחמור הימנו מצטרף לו ומקבל טומאה אבל אם מפץ ארבעה וטפח ממחצלת מחובר לו הואיל וקל הוא ממנו אין מצטרף לו: ה"ג **אמר רב נחמן תרי מקמי הכא וחד אחכא מצטרפין חד מקמי הכא ותרי אחכא לא מצטרפי.** הואיל ושתי תרי אתכא וחד בתר תכא לא מהני ליה לירוף: **ודל"ע.** אפי' לרב משרשיא תרי אתכא וחד בתר תכא לא מצטרפי משום מעשה דרבה בר נחמני דאהדורי קמיה בב"מ בהשוכר את הפועלים (דף פו.): **כל המזוג.** אם שתה יין מזוג ואח"כ שתה משקה אחר המזוג מצטרף בין לטובה בין לרעה:

מוץ

ואסיקנא כל דקפיד קפדי בהדיה. **שני ביצים שני אגוזים שני קשואים** ודבר אחר הלכה למשה מסיני, וגזרו רבנן על (ד"א) [כולהו זוגי] משום ד"א שלא נתפרש. **ההוא** דגרשה לדביתהו ואזלא ואנסבא לחנואה שהוא רגיל בעלה קדמאה למשתי גביה ואשקייה זוגות כו'. **קערות** וכוסות אין בהן משום זוגות, זה הכלל כל שגמרו בידי שמים חיישינן. כגון פירות וביצים, גמרו בידי אדם לא חיישינן. אמר רב יוסף תרי דשכרא וחד דחמרא (לא) מצטרף [תרי דחמרי וחד דשכרא לא מצטרף] וסימנך כדתנן כל המחובר לו [מן החמור ממנו] הרי הוא כמוהו, היין טמא, קל ממנו כמו השכר טהור. **כולי** עלמא תרי אתכא וחד בתר תכא לא מצטרף, משום מעשה דרבה בר נחמני ופיר' בפרק השוכר.

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה אחחנני ואחנינכי לא אתיתי לגו:

(1) [נדה סח.], ב) [ל"ל אזלה], ג) [גירסת העירוך לוח ועי' לעיל ט. בגמ' ובפירש"י שם ד"ה לאוי וכו' ועי"ע לקמן קיח. ולו כרעי' ובפרש"י והרשב"ם שם], ד) כלים פכ"ז מ"ב, ה) יש כאן עיכוב לשון בגירסת המשנה שבידינו כש"ה ובשב"ם דשם משנה כ' אותה הטור ה' על ה' והמפץ ו' על ו' וכמו שבידינו כש"י סוכה מח. ד"ה אמ"פ וש"ע, ו) [ל"ע שפי' ל"ל זה ממש כפי' הראשון], ז) [נדרים נג.], ח) [כלים פכ"ז מ"ב ושם איתא: העור חמשה על חמשה המפץ ששה על ששה, וליתא שם המחצלת], ט) [דף פו.],

חוץ ממים. מזוגים כגון קריטי בחמימי וחמימי בקרירי דמיא לא מזיגא היא ואם היה שותה בתחלה יין אין אלו מצטרפות לו: **ולא אמרן.** (ג) מים מזוגין אין מצטרפין ליין מזוג: **ארבעה דברים.** כולן משום רוח רעה: **אלא דלא חוי ד' אמות.** דלא שביק רווחא [לשילא] לעבור בין דקל לכותל משום הכי מזקא ליה: **אלא דלילא דירכא אחרינא.** שתהא שילא יכולה להלך בו דעכשיו זה בא בגבולה והפסיל דרכה ואהכי מזקא ליה: **ולא אמרן.** דרוח רעה שורה על המים אלא בעיר המקום לר הן שואלין ושורה עליהן. לישנא אחרינא דשרי עלייהו אלא בשדה דלא שכיחי מיא דמסרה נפשה לאזוקא: **דלא אפסקינהו בעפרא.** אלא פיזר עליהן עפר: **גמוד מפאני.** נתכווץ המעגלין: **ולוו לרעיה.** ויבשו רגליו: **אין ממצעין.** לא יעברו בין שני אנשים: **ואין מממצעין.** לא יעבור איש אחד בין ג' כלבים בין שתי נשים בין שתי דקלים: **נפתח באל ונסיים באל.** אל מוליאם ממלריס (במדבר כג) כי לא נחש ביעקב וגו' עד מה פעל אל: **נפתח בלא ונסיים בלא.** לא איש אל עד לא יקימנה (שם): **חורגת אחד מהן.** שמזקתן במה שעברה ביניהן: **אגרת אזלא אוסיף בלוסיף.** אותן שדים שאתם מתעסקות בהן: **מתקטלי בחיק קבל.** כבר הן הרוגים בחיים: **חיק קבל.** אר"ק בלישטר"א. כמו ומתי קבלו יתן (בחרבותיו) [בחומותיך] (יחזקאל כו) מפי המורה א] הגמ' ומקבא אשר שמע מפי רבו: **דקל יחידי.** שאין דקל אחר סמוך לו אבל כשיש דקל אחר מסתלקת השילא לדקל האחר ואינה מזיקתו: **בחלר.** שהמקום לר ואין לה דרך לנטות ימין ושמאל ושורה עליו ומזיקתו:

הלי

רשב"ם

חוץ. מקרירי בחמימי וחמימי בקרירי דהא לא מזיגא היא דמין במין[1] ניגרו מה לי קרירי ומה לי חמימי מ"מ מין א' הוא ואם א' הוא ואם שתה בתחל' יין מזוג אין אלו מצטרפות לו: **אמר רב פפא לא אמרן כו'.** אדר' יוחנן קאי דאמר אפילו מים ובא רב פפא לפרש לא אמרן דמצטרפין אלא קרירי בחמימי וחמימי בקרירי דההיא משיב ר' יוחנן מזוג אבל חמימי לגו חמימי וקרירי לגו קרירי דלכולי עלמא לא מיקרי מזוג ולא מצטרפי: **ארבעה דברים כו'.** משום רוח רעה ולקמן מפרש להו חדא חדא: **אלא דלא חוי ארבע אמות.** דלא שבק רווחא לשילא לעבור בין דקל לכותל משום הכי מזקא ליה: **אלא דלילא דירכא אחרינא.** שתהא יכולה שילא להלך בו דעכשיו בא זה בגבולה והפסילה את דרכה ואהכי מזקא ליה: **אבל פסקינהו.** דשמיני רבים לית ליה רשות להזיק אאין לו לגזול את הרבים: **ולא אמרן.** דשורה על המים אלא בשדה דלא שכיחי מיא ומסרה נפשה לשתות: **דלא אפסקינהו בעפרא.** אלא פיזר עליהן עפר: **גמוד מפאני.** נתכווצו המעגלים: **ולוו לרעיה.** יבשו רגליו: **לא ממצעין.** לא יעברו בין אנשים: **ולא מממצעין.** ולא יעבור איש אחד בין שני כלבים בין שתי נשים בין שני דקלים: **נפתח באל ונסיים באל.** אל מוליאם ממלריס וגו' כי לא נחש ביעקב וגו' עד מה פעל אל [במדבר כג]: **נפתח בלא ונסיים בלא.** לא איש אל ויכזב וגו' עד ולא יקימנה [שם]: **חורגת אחד מהן.** שמזקתן במה שעברה ביניהן: **אגרת אזלא אוסיף בלוסיף.** אותן שדים שאתם עוסקות בהן בכשפים: **מתקטלין בחיק קבל.** כבר הרוגים הן בחלים כמו ומתי קבלו[2] כך שמע רבינו מרבו ורבו מפי רבינו גרשום ז"ל: **אגרת.** היא אגרת בת מחלת שם שילא: **דקל יחידי.** שאין דקל אחר סמוך לו: **בלילה של נבנה.** אי נמי ההולך בלילה כשהבנה זורחת והוא הולך בכל הכתלים שדרך השדים להלוך בלילה ובזמן שהבנה זורחת מתיירא אין לך במקום האור והולכין במקום הצל: **עולה דחבריה.** אם יש דקל אחר סמוך לו מסתלקת השילא לדקל אחר ואינה מזיקתו: **בחלר.** שהמקום לר שאין לה דרך לנטות ימין ושמאל ושורה עליו ומזיקתו: **ובלילה של נבנה לא אמרן אלא במערבה.** היינו בסוף החודש שהבנה זורחת במזרח ואם שוכב אצל כותל לצד המערב הוי הצל במערב: **אבל במדינתא.** היינו תחלת החדש שהבנה זורחת במערב ועושה צל במזרח כגון ששוכב אצל כותל מצד המזרח: דמפני

נפתח באל. פי' רשב"ם אל מוליאם ממלריס ונפתח בלא לא איש אל ויכזב ופע"ג [8]דאסור להתרפאות בדברי תורה להגן שרי והא דאמרי' בפ' במה אשה (שבת דף סז.) לאישתא למירתא לישקול סכינא וכו' ולימא ויאמר משה אסורה גא ואלאה וגו' משום סכנה שרי ור"ח פי' נפתח באל לימא הכי אל אלהים ה' הצילנו מכל רע ומכל מזק אשר בידך כח וגבורה כי אתה אל ונפתח בלא לא מטשני אלהי ולא תעזבני שמרני כאישון בת עין טרם אקרא תענני ואל תאמר לא:

אם תחלת נדה היא הורגת. יש מפרש אם עושה להן כישוף: ואזיל חוץ מן המים ור' יוחנן אמר אפילו מים אמר רב פפא לא אמרן אלא חמימי לגו קרירי וקרירי לגו חמימי אבל חמימי לגו חמימי וקרירי לגו קרירי לא אמר ריש לקיש ארבעה דברים העושה אותן דמו [6]בראשו ומתחייב בנפשו אלו הן הנפנה בין דקל לכותל והעובר בין שני דקלים והשותה מים שאולין והעובר על מים שפוכין ואפילו שפכתו אשתו בפניו הנפנה בין דקל לכותל לא אמרן אלא דלית ליה ארבע אמות אבל אית ליה ארבע אמות לית לן בה וכי לית ליה ארבע אמות לא אמרן אלא דליכא דירכא אחרינא אבל איכא דירכא אחרינא לית לן בה והעובר בין שני דקלים לא אמרן אלא דלא פסקינהו רשות הרבים אבל פסקינהו רשות הרבים לית לן בה השותה מים שאולין לא אמרן אלא דשיילינהו קטן אבל גדול לית לן בה ואפילו שיילינהו קטן נמי לא אמרן אלא בשדה דלא שכיחי אבל בעיר דשכיחי לית לן בה ואפילו בשדה נמי לא אמרן אלא מיא אבל חמרא ושיכרא לית לן בה והעובר על מים שפוכין לא אמרן אלא דלא אפסקינהו בעפרא ולא תף בהו רוקא אבל אפסקינהו [6] או תף בהו רוקא לית לן בה ולא אמרן אלא דלא עבר עלייהו שימשא ולא עבר עלייהו שיתין ניגרי [3]אבל עבר עלייהו שימשא ועבר עלייהו שיתין ניגרי לית לן בה ולא אמרן אלא דלא רכיב חמרא ולא סיים מסני אבל רכיב חמרא וסיים מסני לית לן בה וה"מ היכא דליכא למיחש לכשפים אבל היכא דאיכא למיחש לכשפים אע"ג דאיכא כל הני חיישינן [3](וההוא) [5] גברא דרכיב חמרא וסיים מסני וגמוד מסאניה וצוו כרעיה ת"ר שלשה אין ממצעין ולא מתמצעין ואלו הן הכלב והדקל והאשה וי"א אף החזיר וי"א אף הנחש ואי ממצעין מאי תקנתיה אמר רב פפא נפתח באל ונפסיק באל א"נ נפתח בלא ונפסיק בלא הני בי תרי דמצעא להו אשה נדה אם תחלת נדתה היא הורגת א' מהן אם סוף נדתה היא מריבה עושה ביניהן מאי תקנתיה נפתח באל ונפסיק באל הני תרי נשי דיתבן בפרשת דרכים חדא בהאי גיסא דשבילא וחדא באידך גיסא ומכוונן אפייהו להדדי ודאי בכשפים עסיקן מאי תקנתיה אי איכא דירכא אחרינא ליזיל בה ואי ליכא דירכא אחרינא אי איכא איניש אחרינא בהדיה נינקטו לידייהו בהדי הדדי וניחלפו ואי ליכא איניש אחרינא נימא הכי אגרת אזלת אסיא בלוסיא מתקטלא בחיק קבל האי מאן [7]דפגע באיתתא בעידנא דסלקא מטבילת מצוה אי איהו קדים ומשמש אחדא ליה לדידיה רוח זנונים אי איהי קדמה ומשמשה אחדא לה לדידה רוח זנונים מאי תקנתיה [9]לימא הכי [1]שופך בוז על נדיבים ויתעם בתוהו לא דרך א"ר יצחק מאי דכתיב [2]גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי זה הישן בצל דקל יחידי ובצל לבנה ובצל דקל יחידי לא אמרן אלא דלא נפיל טולא דחבריה עילויה אבל נפל טולא דחבריה עילויה לית לן בה אלא הא דתניא הישן בצל דקל יחידי בחצר והישן בצל לבנה דמו בראשו היכי דמי אי לימא דלא נפל טולא דחבריה עילויה אפילו בשדה נמי אלא לאו שמע מינה בחצר אף על גב דנפיל טולא דחבריה עילויה שמע מינה ובצילה של לבנה לא אמרן אלא במערבה אבל במדינתא לית לן בה האי

לעזי רש"י

אר"ק בלישט"א [בלישט"א]. קשת אופקית.

רבינו חננאל

אמר ר' יוחנן כל המוזג מצטרף ואפי' מים והני מילי חמימי לגו קרירי או קרירי לגו חמימי. ארבעה דברים הרעושה אותן דמו בראשו, הנפנה בין דקל לכותל, והעובר בין ב' דקלים, והעובר על מים שפוכין ואפי' שפכתן בתו. והשותה מים שאולין. ולא אמרן אלא דשיילינהו קטן בדברא [אבל שיילינהו גדול] או קטן במתא, או חמרא ושכרא לית לן בה. תרי דפסקינהו נדה, אם תחלת נדה היא הורגת אחד מהן, ואם סוף נדה היא עושה מריבה ביניהם, מאי תקנתיהו נפתח באל ונסיים באל. יש מי שאומר יפתח פסוק באל ויסיים באל כגון אל מוציאם ממצרים עד מה פעל אל. ויש מי שאומר לא אלא יפתח אל [אלהים] ה' הצילני מכל רע ומכל נזק וחלי ובידך כח וגבורה כי אתה אל. וכן יפתח [בלא] ויאמר לא תשני אלהי ולא תעזבני שמרני כאישון בת עין מלא שאלותי ותן לי בקשותי טרם אקראך תעננו, ואל תאמר לא. מאן דפגע בנדה כי סלקא מטבילת מצוה, [אין] איהו קדים ומשמש אחד ליה רוח זנונים. אי איהי קדמה ומשמשה אחדא לדידה רוח זנונים. מאי תקנתיה נימא הכי שופך בוז על נדיבים וגו'.

מסורת הש"ס

(ג) [עי' בפרש"י נדה ח. ד"ה דמין], (ב) עי' לקמן קיג., (ג) [צ"ל בסהוא], (ד) [עי' תוס' ב"מ פד. ד"ה ימיב אשערי טיגלה], (ה) [עי' ש"ך י"ד סוף סי' קצ"ח], (ו) בס"א: דמים במים, (ז) [יחזקאל כו].

תורה אור השלם

1. שֹׁפֵךְ בּוּז עַל נְדִיבִים וַיַּתְעֵם בְּתֹהוּ לֹא דָרֶךְ: תהלים קו מ
2. גַּם כִּי אֵלֶךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי: תהלים כג ד

הגהות הב"ח

(א) גמ' אבל אפסקינהו בעפרא לו תף: (ב) שם דהההוא גברא דרכיב: (ג) רש"י ד"ה ולא אמרן דמים מוזגין מצטרפין כל"ל ותיבת אין נמחק:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה נפתח כו'. ואף על גב דאסור להתרפאות בד"ת. שבועות טו ע"ב:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה חוץ. כל מקום שמזכיר רש"י המורה הוא רבו של רש"י כן מוכח בלשון רש"י בד"ה חוץ קבל וכו' ובלשון הרשב"ם שם בד"ה מתקטלין וכו' ומשם נלמוד נמי דרבו דרבו של רש"י היה רבינו גרשום:

1. מִדְּבַר בָּאפֵל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: תהלים צא ו

לעזי רש"י

פלשדי"ן [פליישי"ן]. שיתוק.
קרפי"ף [קפריי"ר]. שיח-צֶלֶף.
שונדכיי"ר [שורביי"ר]. חזרור (אילן).
מוורשי"ן [פליישי"ן]. שיתוק.
שונבי"ר. [שורביי"ר]. חזרור (אילן).

האי מאן דמפני אגירדא (ג) דדיקלא: אי מיקטל קטיל. אם נקלף האילן נהרג האיש ואם נעקר האילן האיש מת: ה"ג **הני מילי הילא דלא מנח כרעיה עילויה כו':** (ד) **האי מאן דמפני אגירדא דדיקלא אחדא ליה רוח פלגא.** פלשדי"ן בלע"ז: **לרדא.** כאב חצי הראש: **חמשה טולי הוו.** שרוח רעה שורה מתחיכם: **טולא דכנדא.** שם האילן: **טולא דפרחא.** שלף קרפי"ף בלע"ז: **זרדפא.** שונדכיי"ר: **טולא דארבא.** ספינה: **טולא דערבפא.** על אילן ערבה: **דקשה סילויה.** עלו: **הני פרחא רוחי.** כך הוא שמם: **הני זרדפא.** שדיש שמן: **הני איגרי.** המצויין בגגות רשפי שמם: **ונפקא מינה.** לכתוב קמיעא בשם אילן (ה) כגון אם הוזק תחת הי פרחא יכתוב לו קמיעא בשם רוחי: **למאי נפקא מינה לגוויי לה.** לברוח מפניה לפי שאין לה עינים ואינה רודפתו: **גוייה.** גרח מפניה: **הי אזלא נפקא אדיקלא.** כשהלכה אחריו נתקלה ונפלה על עיקר האילן: ה"ג **פקעה היא ולווח דיקלא.** יבש הדקל: **בר קשא.** שומר העיר: ה"ג **סודריה דמר דומה הי לורבא מרבנן: בדקנוה למר לא ידע ליה למימר ברוך.** שאינו יודע לברך על הסודר ברוך עוטר ישראל(ו): **בחשא.** כף הקדירה: **והדר בכדא דמכא.** מתגלגל בתוך כד של כותח: **ומשפכה בטולא דחלבא.** חלב שהיתה בו יהושע את הארץ(ז): **דלא חלב גרמידא.** שלא גדל אמה: **ארבונא.** עיורון: **אדמיפגא דרעיה.** בעוד שרגליו לחים ממי הרחיצה: **הגיא בציפא.** המולה פתו בחויר בתוך של אחד: **הגא לסילפיה.** לסלו ופת בתוכו: **ניפווה.** פירורין: **איסרא דמזוזי.** מלאך הממונה לזמן מזונות: **נקוד שמיה.** לשון נקידו כמו מנקד תפירו לפיכך אינו רואה שיהו פרורים נשלכים לידרס ברגל: **איסרא דעניותא נבל שמיה.** (ח) ושמא נכנס בבית שהוא רואה שאינו נוהגים מנהג נקיות בפת: **לברוקתי.** כליון עיניים: **מפחד.** ואינו יודע למה:

דמסוכר

רשב"ם

דמפני אגירדא דדיקלא. דקל קלוף: **רוח פגגא.** מוורשי"ן בלע"ז: **לרדא.** כאב חצי הראש: **אי מקטל קטיל.** אם נקלף האילן נהרג האיש ואם נעקר האילן האיש מת: ה"ג **הני מילי הילא דלא מנח כרעיה עילויה: חמשה טולי הוו.** שהרוח רעה שורה מתחיכם: **טולא דכנדא.** שם אילן: **טולא דפרחא.** שלף: **זרדפא.** שונבי"ר: **טולא דארבא.** ספינה: **טולא דערבפא.** על אילן ערבה: **נופיה.** ענפיו: **סילויה.** עלו: **הני פרחי רוחי.** אותן שדיש הני פרחי שמן רוחי ולקמן מפרש למאי נפקא מינה: **הני זרדפא שידי.** שמן: **הני איגרי.** המצויין בגגות רשפי שמן: **למיכסב קמיעא.** בשם אלו כגון אם הוזק תחת הי פרחי יכתוב לו קמיעא בשם רוחי: **למאי נפקא מינה לגוויי מינה.** לברוח מפניה לפי שאין לה עינים ואינה רודפתו: **גוייה.** גרח מפניה: **הי אזלא נפקא אדיקלא.** כשהלכה אחריו נתקלה ונפלה על עיקר אילן: הכי גרסינן **פקע היא ולווח דקלא.** יבש הדקל: **בר קשא.** שוטר העיר: **דקא סלו ליה היגגא בגוויה.** דאילן: הכי גרסינן **סודריה דמר לגורבא מרבנן בדיקנא ליה למר ולא ידע למימר ברוך.** שאינו יודע לברך על הסודר ברוך עוטר ישראל בתפארתה(ט): **בחשא בקדרא והדר בכדא דמכא.** מתגלגל בתוך כד של כותח: **ואהדריה לרב הונא מימייה ולרב פפא משמאליה: מאי שנא.** כי אינך מושם הי אם חזוק: **שעשא קיימא לך.** עשיר אתה ויש לך מזל טוב ולא תיזוק: **ומשפכה בטולא דחלבא.** חלב עשב שתיחם בו יהושע את הארץ לישראל(ט): **דלא חלב גרמידא.** שלא גדל אמה: **ארבונא.** עיורון: **ושפי טיף טיף.** יין המטפטף מן החבית: **אדמיפגא דרעיה.** בעוד שרגליו לחים ממי הרחיצה: **תלאי בציפא.** המולה פתו בחויר בתוך של אחד: **הגא סילפיה.** של ופת בתוכו: **פארי.** מורסן: **נשווה.** פירורין של פת: **נקיד שמיה.** לשון נקיות לפיכך אינו רואה שיהו פירורין נשלכין לידרס ברגל: **איסרא דעניותא נבל שמיה.** לשון לכלוך (ו) ושמא נכנס בבית שהוא רואה שאין נוהגין מנהג נקיון בפת: **בלעא.** בקערה: **לברוקתי.** כליון עיניים: **מפחיד.** ואינו יודע למה:

דמסוכר

האי מאן דמפני אגירדא דדיקלא אחדא ליה לדידיה רוח פלגא והאי מאן דמצלי רישיה אגירדא דדיקלא אחדא ליה רוח צרדא האי מאן דפסעי אדיקלא אי מיקטל קטיל אי איעקר מיעקר ומיית (ה) הנ"מ דלא מנח כרעיה עילויה אבל מנח כרעיה עילויה לית לן בה (ו) חמשה טולי הוי טולא דדיקלא יחידא טולא (ז) דכנדא טולא דפרחא טולא דזרדתא [א] איכא דאמרי אף טולא דארבא וטולא דערבתא כללא דמילתא כל דנפיש ענפיה קשי טוליה וכל דקשי סילויה קשי טולי' לבר מכרו משא אע"ג דקשי סילויה לא קשי טוליה דאמרה לה שידא לברה פירחי נפשיך מכרו משא דאיהו הוא דקטיל לאבוך וקטיל לדידיה אמר רב אשי חזינא לרב כהנא דפריש מכולהו טולי בי פרחי רוחי דבי זרדתא שידא דבי איגרי רישפי למאי נפקא מינה לקמיעא דבי פרחי בריה שאין לה עינים למאי נפקא מינה לגזוזי לה זימנא חדא הוה אזיל צורבא מרבנן לאפנויי לבי פרחי שמע דקא אתא עילויה וגזי לה כי אזלא חבקיה לדיקלא צווח דיקלא ופקעה היא [ב] פרחא דבי זרדתא שידי הא זרדתא דסמיכה למתא לא פחתא משיתין שידי למאי נפקא מינה למיכתב לה קמיעא (ג) ההוא בר קשא דמתא דאזיל וקאי גבי זרדתא דהוה סמיך למתא עלו ביה שיתין שידי ואיסתכן אתא לההוא מרבנן דלא ידע דזרדתא דשיתין שידי היא כתב לה קמיע לחדא שידא שמע דתלו חינגא בגוויה וקא משרו הכי סודריה דמר כי צורבא מרבנן בדיקנא ביה במר דלא ידע ברוך אתא ההוא מרבנן דידע דזרדתא שיתין שידי הוה כתב לה קמיעא דשיתין שידי שמע דקא אמרו פנו מנייכו מהכא קטב מרירי תרי קטבי הוו חד מקמי טיהרא וחד מבתר טיהרא דמקמי טיהרא קטב מרירי שמו ומיחזי בי כדא דכמכא והדר ביה בחשא דבתר טיהרא [ד]קטב ישוד צהרים שמו ומיחזי בי קרנא דעיזא והדר ביה כנפיא אביי הוה שקיל ואזיל ואזיל רב פפא מימיניה ורב הונא בריה דרב יהושע משמאליה חזייה להההוא קטב מרירי דקא אתי לאפיה דשמאליה אהדרא לרב פפא לשמאליה ולרב הונא בריה דרב יהושע לימיניה אמר ליה רב פפא אנא מאי שנא דלא חשש לי אמר ליה את שעתא קיימת לך מחד בתמוז עד שיתסר ביה ודאי שכיחי מכאן ואילך ספק שכיחי ספק לא שכיחי ומשתכחי בטולי דחצבא דלא חצב גרמידא ובטולי דצפרא ופניא דלא הוי גרמידא ועיקר בטולי דבית הכסא אמר רב יוסף הני תלת מילי יהיב ארבונא לנהורא (ה) מן דסריק רישיה יבש ומן דשתי טיף טיף ומן דסיים מסני אדמייתניה כרעא תלאי בביתא קשי לעניותא כדאמרי אינשי תלא סילתא תלא מזוניה ולא אמרן אלא ריפתא אבל בישרא וכווריי לית לן בה אורחיה היא פארי בביתא קשי לעניותא (ו) נשורא בביתא קשי לעניותא בלילי שבתות ובלילי רביעית שרו מזיקין עילויה איסרא דמזוני נקיד שמיה איסרא דעניותא נבל שמיה צעא אפומא דחצבא קשי לעניותא מאן דשתי מיא בצעי קשי לברוקתי דאכיל תחלי ולא משי ידיה מפחיד תלתין יומין

דמסוכר

ואזיל רב פפא מימיניה. מלדד אילדודי הוה דאמר בפרק הממונה (יומא דף נ:) המהלך לימין רבו הרי זה בור:

תליא בביתא קשי לעניותא. מכאן קשה לרש"י דפירש בפרק קמא דחגיגה (דף ה.) היינו דאמרי אינשי זוזי לתליתא שכיחא לעגלגא לא שכיח ופי' לתליתא לקנות פת לנורך היום שחולין בכל ואין דרך לתלותו בכל דהא אמרינן הכא דקשי לעניותא ור"ת מפרש שם לתליתא כשדוחקין אותו לפרוע (ח) מוצא לווין אבל לקנות תבואה לאכול אינו מוצא לווין: לוה

לרבא (ט) ושמא נכנס בבית שהוא רואה שאין נוהגין מנהג נקיון בפת: **בלעא.** בקערה: **לברוקתי.** כליון עיניים: **מפחיד.** ואינו יודע למה:

דמסוכר

הגהות הב"ח

(א) גב' ומיית והנ"מ דלא: (ב) שם מאן דסריק וכו' ומאן דשתי וכו' ומאן דסיים מסני אדמתונא כרעא: (ג) רש"י ד"ה האי מאן וכו' דדיקלא דקל (קלוף) [קצרון] הס"ד: (ד) ד"ה האי מאן וד"ה לרבא ס"ל קודם ד"ה אי מיקטל: (ה) ד"ה אסרא דעניותא נבל שמיה נכנס לבית שרואה כל"ל ותיבת ושמא נמחק: (ו) רשב"ם ד"ה איסרא וכו' לכלוך ראינו נכנס בבית וכו' מנהג בזיון בפת:

הגהות הגר"א

[א] גב' טולא דחלבתא טולא דערבתא ס"ל לף טולא דלחבא בגלא כו' כל"ל (ובזה מיושב מ"ש בהגהות הגרי"ב ועי"ע ב"ל במסורת המסורה): [ב] שם פרחא. נמחק:

מוסף רש"י

זרדתא. אילן ששמו זלדתא, שגרי"ל בלע"ז (קדושין נג:). **בר קשא.** ממונה למלך (שבת קי:) אי: מושל העיר (רשב"ם ב"ב קי:). **נשורא.** פירורי אוכלין (חולין קה:). **איסרא דעניותא.** שר שלו (ע"ז מא:) שרא דעניותא, **נבל שמיה.** ונבל קרי ליה ואיהו מקום מיאוס (שבת סב:).

מוסף תוספות

א. כלומר כשדוחקין אותו למכור או למשכן ביתו ושדותיו כמו תלויה רובין. מוס' סנהדרין עו:

רבינו חננאל

הני תלת מילי יהבי ערבונא בנהורא, מאן דסריק יבש, ומאן דשתי טיף טיף, ומאן דסאיים מסאניה. כי דטיבתא כרעיה תלא לחמא, קשי לעניותא. דאכיל תחלי ולא משי ידיה מפחד לתלתין יומין.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

דמסוכר. מקיז דס מן הכתפייס. לשון סיכורי: **ידא אאוסיפ.** שרגיל להניח ידו אצל נחיריו על שפתיו: **דרגא לפחדא.** דרך הוא להניח לו פחד רוח רעה: **גול שפן אניגרון אנירדפי.** לחש הוא: **בי גליעי ושמיני.** הנה סביבותי אנשים כחושים ושמנים ותגיחוני: **וגימא ליה לחיגא מיא: הוי עו.** התחזק במלוה יותר משיכולת בידך: **אל תשב בגובהה של עיר ותשנה.** מקוש שבני העיר עוברים ושבין שמא כשהן עוברים ושבין [פנכוחות] (דף נח.) שהיה בן עזאי אומר כל חכמי ישראל דומין לפני כקליפת השום חוץ מן הקרח הזה ואין נראה שיהיה הגמרא קורא אותו בן קרחה דרך גנאי שהרי נענשו הנערים שקראו לאלישע עלה קרח (מלכים ב ב) ובן עזאי קראו כן דרך בדיחותא [8]:

שבשתא דעל על. תימה לרבא גופא אית ליה בלא יחפור (ב"ב דף כא.) שבשתא ממילא נפקא ויש לומר דהייטו כשלומד קמי דגריס ולא דייק שיכול להבין מעצמו כשיגדל אצל כאן לתיירי בספר שאינו מוגה סומך על ספרו ואינו יודע מידי טעותו: ולא

צוה רבי עקיבא את רבי יהושע בנו. פירש רשב"ם דהוא ר' יהושע בן קרחה דר"ע קרא היה כלאמרינן [בפנכוחות] (דף נח.) שהיה בן עזאי אומר כל חכמי ישראל דומין לפני כקליפת השום חוץ מן הקרח הזה ואין נראה שיהיה הגמרא קורא אותו בן קרחה דרך גנאי שהרי נענשו הנערים שקראו לאלישע עלה קרח (מלכים ב ב) ובן עזאי קראו כן דרך בדיחותא [8]:

אל תשב בגובהה של עיר ותשנה. שכבר התורה נלעגת (סוכה מט:). עיר ותשנה, ואל תדור בעיר שראשה תלמיד חכמים, ואל תכנס לבית פתאום, ואל תמנע מנעלים מרגליך, השכם ואכול בין בקיץ בין בחורף. עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות. פי', אל תאמר חייב אני לענג השבת אם אין ידך משגת, אלא עשה שבתך במאכל ובמשקה ובמלבוש כמו ימי החול ואל תצטרך לבריות. והשתדל עם שהשעה משחקת לו להשתתף עמו, ואפילו למזבן ולזבוני מיניה. חמשה דברים צוה ר' עקיבא את ר' שמעון בן יוחאי, אם בקשת ליחנק התלה באילן גדול. פי', אם רצית לשאול בדבר איסור, שאל חכם גדול ועשה כהוראתו. וכשתבקש ללמד לבנך, למדהו בספר מוגה, דשבשתא דעל על. כלומר, אם יקרא בנך בטעות, הטעות שנכנס בלבו כבר נכנס, מי יסירהו מלבו. ואל תבשל בקדרה שבשל בה חברך בין גרושה בין אלמנה.

דמסוכר. מקיז דס מן הכתפייס. לשון סיכורי: **ידא אאוסיפ.** שרגיל להניח ידו אצל נחיריו על שפתיו: **דרגא לפחדא.** דרך הוא להניח לו פחד רוח רעה: **גול שפן אניגרון אנירדפי.** לחש הוא: **בי גליעי ושמיני.** הנה סביבותי אנשים כחושים ושמנים ותגיחוני: **וגימא ליה לחיגא מיא: הוי עו.** התחזק במלוה יותר משיכולת בידך: **אל תשב בגובהה של עיר ותשנה.** מקוש שבני העיר עוברים ושבין שמא כשהן עוברים ושבין [פנכוחות] (דף נח.) שהיה בן עזאי אומר כל חכמי ישראל דומין לפני כקליפת השום חוץ מן הקרח הזה: **אל תשב בגובהה של עיר ותשנה.** מקוש שבני העיר עוברים ושבין [פנכוחות] (דף נח.) שהיה בן עזאי אומר כל חכמי ישראל דומין לפני כקליפת השום חוץ מן הקרח הזה: **אל תשב בגובהה של עיר ותשנה.** מקוש שבני העיר עוברים ושבין שמא כשהן עוברים ושבין שמא כשהן עוברים ושבין שמא כשהן